

#ubranimo zgodovino

UBRANIMO ZGODOVINO

- DEKLARACIJA -

V državah, ki so nastale z razpadom SFRJ, je močno navzoč revizionistični odnos do preteklosti. Zgodovinski revizionizem predstavlja zlorabo zgodovinske znanosti ter namerno in zlonamerno napačno prikazovanje preteklosti. Preteklost prilagaja sodobnim političnim zahtevam, izloča in poudarja zaželene podatke, proizvaja neobstoječe podatke, selekcionira zgodovinske vire in spregleduje vse, kar ne ustreza prevladujočim političnim idejam in programom. Temu stoji nasproti napredovanje znanstvenih spoznanj, odkrivanje novih zgodovinskih virov in nova tolmačenja že znanih, uporaba novih metodologij in paradigem, neprestano preverjanje in rekontekstualizacija. Vse to so sestavni deli zgodovinskega raziskovanja.

Vse države imajo določeno politiko zgodovine, toda nacionalistične ideologije in vojne, nastale z razpadom SFRJ, so v državah, nastalih z njenim razpadom, v ospredje potisnile zlorabo zgodovinske znanosti. Zgodovinska znanost je bila izkoriščena za psihološko pripravo vojn in je prispevala k temu, da so se lahko po vojni obdržale politike, ki temeljijo na izkoriščanju

Association KROKODIL, 43 Karađorđeva street, 11 000 Belgrade, Serbia

Association bank account number: 170-0030039599000-25

KROKODIL Center's bank account number: 170-0030039599002-19

PIB/VAT number: 106394346

MB/Registration number: 28001665

office@krokodil.rs

www.krokodil.rs

krokodil

Engaging Words

nacionalističnih strasti. Zgodovinsko znanost so zlorabljali politiki, mediji, številne interesne skupine, pa tudi sami zgodovinarji.

Namen zgodovinskega revizionizma je ohranjati stare in ustvarjati nove mite, krepiti stereotipe, razpihovati predsodke in sovraštvo do sosedov. „Mi“ smo vedno žrtve in „drugi“ so krivi za vse. S samoviktimizacijo se ustvarja paranoidna zgodovinska zavest, ki žrtev osvobaja vseh moralnih ozirov in spodbuja željo po maščevanju. Na samopomilovanju se narod homogenizira, strne svoje vrste, uničuje pluralnost, posamezniki in družbene skupine pa izginejo v zamišljenem „biološkem“ ali „duhovnem“ kolektivu. Vloga žrtve nas „zacementira“ v preteklosti in ne dovoljuje, da bi napredovali.

Zgodovina II. svetovne vojne je v vseh državah, nastalih na območju SFRJ, predmet manipulacije. Z revizionističnim postopkom so iz zgodovine odstranjena z znanstveno metodologijo ugotovljena dejstva in vanjo vključena dejstva, za katera v zgodovinskih virih ni nobene podlage. Zato v naših družbah izginjajo jasne moralne koordinate, izginja meja med fašizmom in antifašizmom ter grozi nevarnost pred ponovitvijo zločinov, kakršni so se zgodili v preteklosti.

Danes je zgodovina področje, na katerem se vojne, nastale z razpadom SFRJ, nadaljujejo z „drugimi sredstvi“. Te vojne so na najboljši poti, da postanejo predmet političnih manipulacij, kakršna se je dogajala in se dogaja z II. svetovno vojno. Obletnice in jubileji se izkoriščajo za nacionalistično mobilizacijo in utrjevanje avtoritarnih oblasti. Pietete in

Association KROKODIL, 43 Karađorđeva street, 11 000 Belgrade, Serbia

Association bank account number: 170-0030039599000-25

KROKODIL Center's bank account number: 170-0030039599002-19

PIB/VAT number: 106394346

MB/Registration number: 28001665

office@krokodil.rs

www.krokodil.rs

empatije do „tujih“ žrtev ni. Po skoraj tridesetih letih od začetka teh vojn se niti ena stran ni pripravljena soočiti z lastno vlogo in odgovornostjo. Danes je zgodovina „rezervni vojni položaj“, na katerem tli sovraštvo, ki uničuje naše družbe.

Zato se moramo postaviti v obrambo zgodovinske znanosti in narediti vse, da zaustavimo njeno zlorabo.

Podpisniki te deklaracije zastopamo naslednja načela:

1. Zgodovina je znanost.

Zgodovina ni plod poljubnega mišljenja, temeljiti mora na raziskovanju zgodovinskih virov, njihovem preverjanju in primerjanju, ugotavljanju natančnih dejstev, njihovi analizi in sintezi.

2. Zgodovina je dinamična.

Tako kot druge znanosti, tudi zgodovina neprestano prihaja do novih spoznanj, dobiva nove zgodovinske vire, jih povezuje in reinterpreterira. Revizija zgodovine je rezultat novih raziskav. V nasprotju s tem pa je zgodovinski revizionizem manipuliranje z zgodovinskimi dejstvi z namenom, da se doseže dani politični cilj.

3. Zgodovina je disciplina kritičnega mišljenja.

Zgodovina ni tabu, namenjen krepitvi nacionalnih občutkov in politikam identitet, širjenju stereotipov in predsodkov. Učiti nas mora,

Association KROKODIL, 43 Karađorđeva street, 11 000 Belgrade, Serbia

Association bank account number: 170-0030039599000-25

KROKODIL Center's bank account number: 170-0030039599002-19

PIB/VAT number: 106394346

MB/Registration number: 28001665

office@krokodil.rs

www.krokodil.rs

kako preveriti verodostojnost podatkov, kako prepoznati manipulacije in zlorabe preteklosti.

4. Zgodovina je multiperspektivna.

Zgodovinska dejstva se ugotavljajo z znanstveno metodologijo, toda interpretacije navedenih dejstev so lahko različne, saj so odvisne od zornega kota obravnave. To ne pomeni, da lahko preteklost relativiziramo, vendar pomeni, da je interpretacija preteklosti področje razprave, v kateri je treba upoštevati relevantna dejstva in nasprotujoča si mnenja brez prikrivanja podatkov, ki se ne ujemajo s politično zaželeno sliko.

5. Zgodovina je celovita.

Iz preteklosti ne smemo jemati to, kar nam je všeč in iz nje izločiti tisto, kar ne ustreza trenutnim političnim zahtevam! Ne smemo si dovoliti politično in ideološko pogojene selekcije, primernih in neprimernih zgodovinskih obdobj, držav, narodov, družbenih skupin, idej, gibanj ...

6. Zgodovina je nadnacionalna.

Zgodovine ne moremo ograditi z etničnimi mejami. Ne moremo se ukvarjati le s seboj, saj s tem izgubimo stik z realnostjo. Preteklost je prepletena, povezana in soodvisna. Narodi, države in družbene skupine nastajajo, obstajajo, se razvijajo in izginjajo skozi medsebojne stike. Preteklost in sedanjost lahko razumemo samo v tej kompleksnosti in soodvisnosti.

Association KROKODIL, 43 Karađorđeva street, 11 000 Belgrade, Serbia

Association bank account number: 170-0030039599000-25

KROKODIL Center's bank account number: 170-0030039599002-19

PIB/VAT number: 106394346

MB/Registration number: 28001665

office@krokodil.rs

www.krokodil.rs

7. Zgodovina je kontekstualna.

Preteklosti, tako kot tudi sedanjosti, ne moremo razumeti izolirano, izdvojeno iz konteksta in zreducirano na določen ozek problem. Na preteklo realnost so vplivali številni dejavniki in zato je zapiranje v ozke okvire manipuliranje z zgodovinsko znanostjo, kar ovira razumevanje preteklosti in sodelovanje med zgodovinarji.

8. Zgodovina je racionalna.

Zgodovina ni mit, dogma, religija, ideologija, emocija. V zgodovino se ne verjame, se ji ne sodi, se je ne obtožuje, zanjo se ne navija. Zgodovina raziskuje preteklost, jo skuša razumeti in pojasniti. Uči nas razumeti kompleksnost preteklosti, da se lahko racionalno soočimo s sedanjostjo in realno presojava prihodnost.

9. Zgodovina je svobodna.

Tako kot vsaka znanost lahko tudi zgodovina napreduje le, če so raziskave proste kakršnih koli političnih, ideoloških, verskih ali ekonomskih pritiskov. Ne moremo imeti oporečne in neoporečne zgodovinarje, „patriote“ in „izdajalce“!

10. Zgodovina je odgovorna.

Sedanjest se gradi na podlagi predstav o preteklosti. Sedanjest je ogrožena, če se preteklost zlorablja, če se vanjo dopisuje to, česar ni bilo, če se „pozablja“ in relativizira tisto, kar se je zgodilo. S tem ustvarjamo lažno sliko sedanjosti, katere težav ne znamo razumeti in jih zato tudi ne rešiti. Zgodovinarji morajo biti družbeno odgovorni.

Association KROKODIL, 43 Karađorđeva street, 11 000 Belgrade, Serbia

Association bank account number: 170-0030039599000-25

KROKODIL Center's bank account number: 170-0030039599002-19

PIB/VAT number: 106394346

MB/Registration number: 28001665

office@krokodil.rs

www.krokodil.rs

Zaradi vsega navedenega pisci in podpisniki te Deklaracije zahtevamo:

1. **od zgodovinarjev:** da spoštujejo najvišje standarde pri ugotavljanju dejstev in si prizadevajo za uporabo znanstvenih zgodovinopisnih metod, zlasti pri občutljivih in kontroverznih temah iz preteklosti;
2. **od političnih elit:** da imajo odgovoren odnos do zgodovine, da prenehajo zlorabljati preteklost in se ne opirajo na zgodovinarje, intelektualce in interesne skupine, ki razpihujejo nacionalistične strasti in krepijo svoje politične pozicije s povzročanjem razkola in širjenjem sovraštva;
3. **od parlamentov, domačih in evropskih:** da prenehajo sprejemati zakone, resolucije, preambule in druge akte, s katerimi vsiljujejo „zgodovinsko resnico“ in podobne interpretacije preteklosti, saj s tem neposredno prispevajo k prekrojevanju zgodovine in nevarni manipulaciji s preteklostjo;
4. **od sodišč:** da pri izvajanju zakonov upoštevajo ugotovljena zgodovinska dejstva in ne prispevajo h krepitvi psevdozgodovine in rehabilitaciji dokazanih kolaboracionistov iz II. svetovne vojne ter vseh odgovornih za vojne zločine v bližnji preteklosti;
5. **od ministrstev za znanost:** da spodbujajo in finančno podpirajo projekte, ki bodo svobodno in kritično raziskovali vse teme,

Association KROKODIL, 43 Karađorđeva street, 11 000 Belgrade, Serbia

Association bank account number: 170-0030039599000-25

KROKODIL Center's bank account number: 170-0030039599002-19

PIB/VAT number: 106394346

MB/Registration number: 28001665

office@krokodil.rs

www.krokodil.rs

pomembne za znanost, vključno s temnimi, kontroverznimi stranmi lastne zgodovine; da finančno podpirajo skupne znanstvene projekte med sosednimi državami z namenom razvijati multiperspektivni odnos do preteklih dogodkov;

6. **od ministrstev za izobraževanje:** da zgodovine ne spreminjajo v predmet, namenjen izkjučno oblikovanju nacionalne identitete in razpihovanju sovraštva. Zgodovina mora biti vodilni predmet za oblikovanje kritičnega mišljenja, ki temelji izključno na sodobnem odnosu do izobraževanja na področju zgodovine brez tabujev. Ministrstva morajo podpreti izmenjavo univerzitetnih profesorjev in učiteljev v šolah;
7. **od kulturnih ministrstev in vseh organov oblasti, ki se ukvarjajo s politiko spomina:** da prenehajo s prakso postavljanja spomenikov in odpiranja novih muzejev, posvečenih posameznikom ali organizacijam, ki so sodelovali pri razpihovanju sovraštva in zločinih. Takšna politika spomina je namenjena le razpihovanju in ohranjanju sovraštva, napetosti in krepitvi homogenizacij na emocionalni osnovi;
8. **od medijev:** da imajo odgovoren odnos do preteklosti ter kritičen odnos do kvazizgodovinarjev in zgodovinarjev, ki promovirajo netoleranco in spreminjajo preteklost, da ne prevzemajo in prenašajo nepreverjenih podatkov, da ne zamolčujejo

Association KROKODIL, 43 Karađorđeva street, 11 000 Belgrade, Serbia

Association bank account number: 170-0030039599000-25

KROKODIL Center's bank account number: 170-0030039599002-19

PIB/VAT number: 106394346

MB/Registration number: 28001665

office@krokodil.rs

www.krokodil.rs

krokodil

Engaging Words

zgodovinskih dejstev in da ne izkoriščajo preteklosti za razpihovanje antagonističnih politik;

9. **od lokalnih oblastnikov:** da prenehajo s poimenovanj šol, ulic, študentskih domov in drugih javnih objektov po osebah, ki so med II. svetovno vojno in v zadnjih vojnah razpihovale etnično sovraštvo in antisemitizem ter bile odgovorne za vojne zločine;
10. **od učiteljev zgodovine:** da spremljajo nove metode poučevanja zgodovine, da z učenci vadijo praktične veščine in razvijajo kritično mnenje, da učence spodbujajo k delu z zgodovinskimi viri in da preverjajo vsako trditev o preteklosti. Brez kritičnega mišljenja pri pouku zgodovine se pri mladih krepi avtoritarna zavest in izključevalen odnos do drugih.

Association KROKODIL, 43 Karađorđeva street, 11 000 Belgrade, Serbia

Association bank account number: 170-0030039599000-25

KROKODIL Center's bank account number: 170-0030039599002-19

PIB/VAT number: 106394346

MB/Registration number: 28001665

office@krokodil.rs

www.krokodil.rs